

«ԽՈՐՀՈՒՐԴ Ս. ՊԱՏԱՐԱԳԻ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ Ս. ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ
ՀԱՆԴԵՐՁ ՓՈՐԹՈՒԿԱԼԵՐԷՆ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՄԲ»

(Ծնորիք վրդ. Գասպարեան, Պուենու-Այրես, «Արարատ» տպարան,
1965 թ., 283 էջ)

1965 թ. Բուենու-Այրեսում «Արարատ» տպարանը լույս է ընծայել Մայր Աթոռի միաբան Ծնորիք վրդ. Գասպարյանի «Խորհուրդ և պատարագի Հայաստանեայց առաքելական ս. եկեղեցույ հանդերձ փորթուկայերէն թարգմանութեամբ» աշխատությունը:

Հայոց պատարագը վաղուց թարգմանվել է մի շարք լեզուներով (հունարեն, լատիներեն, ֆրանսերեն, անգլերեն, ռուսերեն և այլն): Սակայն Ծնորիք վարդապետի այս շնորհակալ գործը իր տեսակի մեջ եզակի է այն իմաստով, որ առաջին անգամ լինելով մեր պատարագը թարգմանվում է պորտուգալերեն լեզվի:

Տ. Ծնորիք վարդապետի նպատակն է եղել՝ հնարավորություն տալ Բրազիլիայի մեջ հասակ նետող հայ սերնդին հաղորդակցվելու մայրենի լեզվով կատարվող սրբազան արարողություններին, որոնք անհաղորդ էին լեզվին չտիրապետելու պատճառով:

Թեպետև գրքի վերնագիրը միայն «Խորհուրդ և պատարագի» է դրված, սակայն այն բովանդակում է հինգ տարբեր մասեր՝ բաղկացած 283 էջերից:

Առաջին էջը բացվում է հայկական ոճով պատկերված գեղաքանդակ մի խաչքարով՝ նվիրված Ապրիլյան եղեռնի անգերեզման նահատակների հիշատակին:

Գրքի 7—9 էջերում տպագրված է Հարավային Ամերիկայի հայրապետական պատվիրակ տ. Բաբգեն արքեպ. Ապատյանի ողջույնի խոսքը, ուր սրտագին ողջունելուց հետո հայոց և պատարագի թարգմանությունը պորտուգալերենի, սրբազան գոհունակության և գնահատանքի է արժանացնում տ. Ծնորիք վարդապետի կատարած աշխատանքը «եկեղեցական մարդու ազնիւ եռանդին համար»՝ բնութագրելով Ծնորիք վարդապետի անկեղծ նվիրումը և նրա այս երկասիրության հոգևոր արժեքը:

Հաջորդ՝ 10—13 էջերում «Ծնորհակալիք» վերնագրի տակ հրատարակիչ վարդապետը իր երախտագիտությունն է հայտնում բոլոր նրանց, ովքեր օգտակար են հանդիսացել գրքի կազմության և հրատարակության գործում:

Էջ 14—18-ը հառաջաբանն է, որի մեջ հեղինակը ընթերցողին է ներկայացնում գիրքը

գրելու իր մտահղացման դրդապատճառը, իր ծրագիրը և նպատակը:

Առաջաբանը վերջացնում է այսպես. «Անհրաժեշտ նկատեցինք Ա մասին անցնել առաջ կրօնական կարևոր հարցերու շուրջ որոշ բացատրություններ տալ հաստատեցնել ընթերցողին: Վստահ ենք որ այս մասին շատեր անտեղեակ վիճակի մեջ են ու հետաքրքրությամբ պիտի ուսումնասիրեն յաջորդ էջերը, որպեսզի անգիտության մեջ չի մնան, այլ սուրբ պատարագի իմաստը ըմբռնելով կարենան ամեն անգամ անելի լոյս, անելի շնորհք ու զօրությին քաղել անկէ»: Հեղինակը անցնում է հաջորդ գլխին, «Նախագիտելիք» վերնագրով, որն ամենաձավալունն է գրքում, էջ 20—81:

Այստեղ տրված են բացատրություններ պատարագի ծագման, խորհրդանշական իմաստի, հաղորդության խորհրդի վերաբերյալ և համառոտ կերպով շարադրված է պատմականը հայոց ա. պատարագի հաստատման: Տրված են բացատրություններ հայոց ծեսի, պաշտամունքի, խորհուրդների վերաբերյալ: Բացատրված են նաև ա. պատարագի մեջ եղած որոշ ծիսական տարբերությունները Մեծ Պահքի մեջ և տրված են հանձնարարություններ հավատացյալների նիստ ու կացի վերաբերյալ եկեղեցում:

Այնուհետև խոսվում է այն մասին, թե հավատացյալը ինչպիսի երկյուղածությամբ, «պահքով ու ծոմով, իր խղճի մաքրությամբ և քննությամբ, խոստովանությամբ» մոտենա ա. հաղորդության խորհրդին:

Առաջին մասի վերնագիրն է՝ «Զոջում և խոստովանություն մեղաց» (էջ 82—121), որը հատկացված է անհատական աղոթքների զորությանը: Մեծ մասամբ աշխարհաբարով ներկայացված են ժամագրքի առաջին էջում բացվող «մեղալ ամենատուր Երրորդության» աղոթքը, 50-րդ սաղմոսը, երկու աղոթք Նարեկից և «Հաւատով խոստովանիմք»-ը: Առաջին մասն ավարտվում է Ներսէս Շնորհալու նկարով:

Երկրորդ մասը՝ «Ժամերգություն» վերնագրով (էջ 124—179), պատարագից առաջ կատարվող ժամերգության մասն է, սկսվում է Յուդաբերից Ավետարանով և վերջանում է անդաստանի արարողությամբ:

Երրորդ մասը (էջ 182—257) ա. պատարագն է:

Զորորդ մասը (էջ 260—271) «Պաշտօն հոգեհանգստեան» (requiem)՝ համապատասխան ավետարանական ընթերցումներով և մաղթանքով:

Հինգերորդ մասը (272—283)՝ Հայրապետական մաղթանք:

Գրքի վերջում դրված է երեք էջերից բաղկացած մի հիշատակարան, պորտուգալերեն լեզվով, «Մեր ընտանիքի կյանքը» վերնագրի տակ՝ հիշատակելու համար ընտանիքում կատարված դեպքեր (ծնունդ, մկրտություն, ամուսնություն, մահ և այլն), որպեսզի անհատը կապվի գրքին:

Նկատելի է, որ հատորում տեղ են գտել արարողության այն մասերը, որոնք լսելի են հավատացյալ ժողովրդին, և որոնց յուրաքանչյուր հավատացյալ պարտավոր է հետևել:

Ա. պատարագի ընթացքում պատարագչի ծածուկ աղոթքները զանց են առնված, այսպիսով գիրքը թե չի խճողված և թե հեշտացնում է հավատացյալի քալ առ քալ հետևելուն արարողության ընթացքին: Գրքի մեջ գետնելված աղոթքների, ավետարանական ընթերցումների աշխարհաբար հատվածները Թորգոմ պատրիարք Գուշակյանի և Գարեգին պատրիարք Խաչատրյանի թարգմանություններն են:

Թարգմանության գործում իր գնահատելի աշխատակցությունն է բերել բրազիլացի մի հոգևորական՝ հայր Անդրե Մունիզ դը Ռեզենտեն Դոմինիկյան միաբանությունից, որն ըմբռնելով թարգմանության նպատակը և հավատարիմ մնալով բնագրի աստվածաբանական վարդապետությանը, աշխատել է թարգմանված բնագրի ոճի հղկման և գեղեցկացման վրա:

Հարկ է նշել, որ հոգ. տ. Շնորհք վրդ. Գասպարյանի աշխատությամբ պատրաստ է նաև նույն գործի իսպաներեն թարգմանությունը, որը տպագրության է ապաստում:

Շնորհավորելով տ. Շնորհք վարդապետին, իր այս կատարած գործի առիթով, ցանկանում ենք, որ նա այսուհետև ևս այսպիսի հոգեշահ աշխատություններով հարստացնի արդի հալ եկեղեցական և կրոնական գրականության էջերը:

ԳՐԻԳՈՐ ՍՐԿ. ԲՈՒՆԻԱԹՅԱՆ

